

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/17877/2023

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista. Lailla täydennettäisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston metsäkatoa ja metsien tilan heikkenemistä koskevaa asetusta. EU:n metsäkatoasetuksessa säädetään toimijoita ja kauppaa käyviä koskevista velvoitteista, joiden noudattaminen on edellytyksenä asetuksessa määriteltyjen tuotteiden markkinoille saattamiselle, asettamiselle saataville markkinoille ja viennille. Ehdotettu laki ei muodostaisi itsenäistä ja kattavaa sääntelykokonaisuutta, vaan sitä sovellettaisiin rinnakkain EU:n metsäkatoasetuksen kanssa. Ehdotetussa laissa säädettäisiin toimivaltaisesta viranomaisesta ja sen tehtävistä sekä hallinnollisista seuraamuksista.

Pääviestimme

- Asetuksen velvoitteet kohdistuvat suureen määrään eri kokoisia yrityksiä, myös mikroyrityksiin. Velvoitteet koskevat lukuisia toimialoja, myös kaiken kokoisia painoalan yrityksiä.
- Kannatamme asetuksen tavoitteita ja ala sitoutuu kestäviin ja metsäkatovapaisiin hankinta- ja toimitusketjuihin. Hallinnollisen taakan ja kustannusten minimoimiseksi sekä alan elinvoiman säilyttämiseksi kannatamme erityisesti esityksen lähtökohtaa pidättäytyä ehdottamasta asetuksen edellyttämän vähimmäistason ylittävää sääntelyä.
- Asetuksen sisällöstä ja tulkinnasta viestiminen sekä Traces-järjestelmän käytön kouluttaminen yrityksille on keskeinen osa toimeenpanoa. Tarkastusten aloittamista ja seuraamusmaksujen määräämistä täytyy näkemyksemme mukaan olennaisesti lykätä, mikäli yritysten valmistautumisaika jää kohtuuttoman lyhyeksi soveltamisohjeiden puutteen tai tietojärjestelmäviivästysten vuoksi.
- Alkuvaiheessa valvontaviranomaisen toiminnan painopisteen tulee olla yritysten ohjauksessa, koulutuksessa ja neuvonnassa. Näihin toimenpiteisiin tulee varata riittävästi aikaa ja asianmukaiset resurssit.
- Graafinen Teollisuus ry katsoo, että metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnan ja seuraamusten soveltamisen on tapahduttava niin, ettei graafisen teollisuuden yritysten elinvoima vaarannu. Yritysten toiminnan edellytyksiin tulee kiinnittää hallituksen esityksen jatkovalmistelussa ja viranomaistoiminnassa aidosti ja aktiivisesti huomiota.

Lausuntomme lausuntopyynnön kohtaan: Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

Esityksen perusteluissa on avattu vaikutusten arviointiin liittyviä epävarmuuksia. Jaamme näkemyksen siitä, että ehdotetun kansallisen lainsäädännön vaikutuksia yrityksille on tässä vaiheessa vaikea täysin arvioida.

Epäselvyydet asetuksen tulkinnassa ja komission tulkintaohjeistuksen puuttuminen toimijoille asetettujen velvoitteiden sisällöstä ja yksityiskohdista vaikeuttavat vaikutusten arviointia lainsäädäntövaiheessa. Epäselvä tilanne vaikeuttaa käytännössä merkittävästi yritysten valmistautumista asetuksen noudattamiseen. Voimaantulon aikataulu on tiukka ja viranomaisten onkin kiinnitettävä erityistä huomiota ohjaukseen, tiedotukseen ja neuvontaan, jotta yrityksillä on mahdollisuus selviytyä asetuksen velvoitteista. Näihin toimenpiteisiin tulee varata riittävästi aikaa ja asianmukaiset resurssit.

Metsäkatoasetuksella on välittömiä ja välillisiä vaikutuksia myös painotaloille. Yrityksille muodostuu paljon uutta hallinnollista taakkaa asianmukaisen järjestelmien perustamisesta, tietojen keräämisestä ja ylläpitämisestä sekä DD-vakuutuksessa tarvittavien tietojen täyttämistä sekä välittämistä komission tietojärjestelmään.

Tekniset yksityiskohdat ja Traces-tietojärjestelmä ovat viivästyneet, ja käyttöönotto tapahtuu yritysten kannalta liian myöhään. Järjestelmämuutosten ja rajapintojen tekeminen tuovat jo itsessään merkittävästi lisäkustannuksia yrityksille. Graafisessa teollisuudessa on paljon pieniä yrityksiä, ja niille lisääntyvä hallinnollinen taakka ja kasvavat järjestelmätarpeet ovat merkittävä kustannuserä liikevaihtoon suhteutettuna. Automaation ja teknisten rajapintojen puuttuminen kasvattaisi hallinnollista taakkaa huomattavasti. Pahimmillaan EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteet voivat vaarantaa näiden yritysten elinvoiman ja jopa olemassaolon.

Tuote-erän määrittely ja tulkinta ovat avainasemassa yritysten hallinnollisen taakan ja uusien kustannusten kannalta. Jotta DD-vakuutusten määrä pysyy kohtuullisena, tulee tuote-erä määritellä järkevästi. Esimerkiksi siten, että tuote-erän muodostavat tietyn ajanjakson aikana tuotetut tuotteet (esimerkkeinä sanomalehti: päivän lehti vs. vuosikerta, aikakauslehti: yksi numero vs. vuosikerta, yksi painotyö vs. painotalon tuotanto vuoden ajalta)

Lisäksi alalle on olennaista, ettei omaa DD-vakuutusta tarvitse antaa tuotteista, jotka on valmistettu kokonaan sellaisista tuotteista, käytännössä paperista, joissa on jo aiemmin noudatettu asianmukaista huolellisuutta ja annettu DD-vakuutus (4 artikla, kohta 8). Kaikkia päällekkäisiä vakuutuksia ja muita velvoitteita tulisi soveltamisessa välttää.

Graafinen Teollisuus ry
Suvi Oinonen, liittojohtaja